

EUROPOS CENTRINIS BANKAS

REIKALAVIMŲ BENDRAJAI EKONOMINEI STATISTIKAI PERŽIŪRA

2004 M. GRUODŽIO MĖN.

Visuose 2004 m.
ECB leidiniuose
naudojamas
100 eurų banknoto
motyvas

© Europos centrinis bankas, 2004 m.

Adresas

Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurtas prie Maino, Vokietija

Pašto adresas

Postfach 16 03 19
60066 Frankfurtas prie Maino, Vokietija

Telefonas

+49 69 1344 0

Internetas

<http://www.ecb.int>

Faksas

+49 69 1344 6000

Teleksas

411 144 ecb d

*Visos teisės saugomos. Leidžiama
perspausdinti švietimo ir nekomerciniais
tikslais, jei nurodomas šaltinis.*

2004 m. gruodžio mėn.

ISBN 92-9181-597-7 (print)

ISBN 92-9181-598-5 (online)

TURINYS

TURINYS

1	ĮVADAS	4
2	STATISTIKOS REIKALAVIMŲ POKYČIŲ APŽVALGA	5
3	BENDRI REIKALAVIMAI DUOMENIMS IR DABARTINIO DUOMENŲ TEIKIMO ĮVERTINIMAS	5
4	SPECIALŪS STATISTINIAI REIKALAVIMAI	8
4.1	Suderintas vartotojų kainų indeksas	8
4.2	Ketvirtinės ir metinės nacionalinės sąskaitos: pagrindiniai suvestiniai rodikliai ir jų grupavimas	8
4.3	Ketvirtinės ir metinės nacionalinės sąskaitos: instituciniai sektoriai	9
4.4	Ketvirtinės ir metinės valdžios sektoriaus pajamos ir išlaidos	9
4.5	Trumpalaikė veiklos rūšių (įskaitant statybą) statistika	10
4.6	Mažmeninės prekybos ir kitų paslaugų trumpalaikė statistika	11
4.7	Darbo rinkos statistika – gyventojų užimtumas ir nedarbas	11
4.8	Darbo rinkos statistika – darbo užmokestis ir darbo sąnaudos	12
4.9	Verslo nuomonės tyrimai	12
4.10	Užsienio prekybos statistika	12
5	NE EURO ZONOS ŠALIŲ STATISTIKA	13
5.1	Euro zonai nepriklausančios Europos Sąjungos šalys	13
5.2	Derybas dėl stojimo pradėjusių šalių statistika	13
	I PRIEDAS: ECB REGULIARIAI REIKALINGI EURO ZONOS BENDROSIOS EKONOMINĖS STATISTIKOS DUOMENYS	15
	II PRIEDAS: ECB REGULIARIAI REIKALINGI DERYBAS DĖL STOJIMO PRADĖJUSIŲ ŠALIŲ BENDROSIOS EKONOMINĖS STATISTIKOS DUOMENYS	18

1 ĮVADAS

Pagrindinis Eurosistemos tikslas – palaikyti kainų stabilumą euro zonoje¹. Nepažeisdama kainų stabilumo tikslo, ji privalo remti Bendrijos bendrąsias ekonominės politikos kryptis. Atsižvelgiant į šiuos tikslus, viena iš pagrindinių Eurosistemos užduočių yra pinigų politikos įgyvendinimas euro zonoje.

Europos Sąjungos sutartyje nurodyta, kad viena iš Europos pinigų instituto (EPI) – ECB pirmtako – užduočių yra parengti statistikos sritį trečiajam ekonominės ir pinigų sąjungos (EPS) etapui ir, konkrečiau tariant, skatinti suderinti statistiką tiek, kiek to reikia. 1996 m. liepos mėn. EPI paskelbė pirmąjį pranešimą apie reikalavimus statistikai. 2000 m. rugpjūčio mėn. ECB paskelbė savo reikalavimus bendrajai ekonominei statistikai². Pastarasis dokumentas tapo labai naudingu pagrindu diskusijoms su statistikos rengėjais ne iš ECB. Naujajame dokumente pateikti atnaujinti ECB reikalavimai. Daugiausiai dėmesio skiriama euro zonos, kitų ES šalių ir derybas dėl stojimo pradėjusių šalių mėnesinei ir ketvirtinei (ar kitu periodiškumu metų eigoje rengiamai) statistikai. Jame pateikti peržiūrėti ankstesni reikalavimai, atsižvelgiant į vykstančius pokyčius, pavyzdžiui, didėjanti paslaugų statistikos poreikį.

Pinigų ir bankų, finansų rinkų ir su jomis susijusi statistika, mokėjimų balansas ir kita užsienio sektoriaus statistika, institucinių sektorių finansinės ir ketvirtinės sąskaitos – tai yra statistikos sritys, už kurias Europos Sąjungoje atsakingas tik ECB (Statistikos generalinis direktoratas) arba ECB dalinasi atsakomybę su Europos Komisija (Eurostat)³. Įgyvendinant pinigų politiką svarbios ir kitos statistikos sritys. Tai – kainų ir išlaidų statistika, kitos nefinansinės nacionalinės sąskaitos, darbo rinkos statistika ir daug kitų ekonominės statistikos sričių, ypač trumpalaikė statistika. Šiame dokumente minėtos statistikos sritys vadinamos bendrąja ekonomine statistika. ECB glaudžiai bendradarbiauja su Europos Komisija siekdamas, kad būtų įgyvendinami jo reikalavimai šiose srityse. Dauguma jų įtrauktos į ES Tarybos ir Komisijos

teisės aktus, vadovaujantis Tarybos reglamentu (EB) Nr. 322/97 dėl Bendrijos statistikos. Kai Europos Komisija neturi bendrosios ekonominės statistikos duomenų, ECB juos renka iš nacionalinių ar kitų Europos šaltinių.

Ekonominės statistikos klausimai taip pat išnagrinėti išsamioje Pinigų komiteto ataskaitoje dėl informacijos reikalavimų ekonominėje ir pinigų sąjungoje (EPS), kurie didele dalimi sutampa su ECB reikalavimais statistikai. 1999 m. sausio mėn. ataskaitą patvirtino Ekonomikos ir finansų ministrų taryba (ECOFIN), po to buvo parengtos dar šešios ataskaitos apie pažangą⁴. Šio darbo rezultatas – parengtas ekonominės ir pinigų sąjungos statistikos reikalavimų tenkinimo veiksmų planas, kurį, ECOFIN pareikalavus, parengė Europos Komisija (Eurostat), glaudžiai bendradarbiaudama su ECB. Jame nurodyta, kuriose srityse kiekviena valstybė narė turi neatidėliodama siekti pažangos ir ką reikia keisti statistikos reglamentuose. Veiksmų plano terminas baigėsi 2002 m. pabaigoje, tačiau jo įgyvendinimas vis dar tęsiamas⁵. Be to, 2003 m. vasario mėn. Taryba ir Komisija patvirtino išsamią euro zonos statistikos būklės ataskaitą. Joje pritarta, kad iki 2005 m. būtų įdiegti pagrindiniai Europos ekonominiai rodikliai (PEER, angl. PEEI), kurių operatyvumas ir patikimumas atitiktų aukščiausius tarptautinius standartus.

Eurosistemos poreikiai statistikos srityje yra panašūs į kitų, už dideles ekonomines zonas (ypač JAV) atsakingų pinigų politikos institucijų poreikius. Kokybiška statistika yra labai svarbi priimant teisingus pinigų politikos sprendimus.

1 Europos centrinių bankų sistema (ECBS) sudaro Europos centrinis bankas (ECB) ir Europos Sąjungos (ES) valstybių narių nacionaliniai centriniai bankai. Terminas „Eurosistema“ žymi ECB ir ES valstybių narių, kurios sudaro euro zoną, nacionalinius centrinius bankus. „Statutas“ žymi ECBS ir ECB statutą.

2 Šiuos du dokumentus rasite ECB interneto svetainėje (www.ecb.int).

3 Taip pat žr. 2003 m. kovo 10 d. Europos Komisijos (Eurostat) ir Europos centrinio banko (Statistikos generalinis direktoratas) susitarimo memorandumą (paskelbtas ECB interneto svetainėje).

4 Ataskaitas rasite: http://ue.eu.int/cms3_applications/docCenter.ASP?expandID=132&lang=en&cmsID=245

5 Žr. Informacijos reikalavimų EPS padėties ataskaitą, Ekonomikos ir finansų komitetas, 2004 m. gegužės 25 d., ir 2004 m. birželio 2 d. ECOFIN tarybos susitikimo išvadas.

Politikos klaidos, padarytos dėl neišsamios ar nepatikimos statistinės informacijos, gali neigiamai paveikti ekonomiką: kainų stabilumą, produkcijos gamybą ir gyventojų užimtumą. Pastaraisiais metais statistikos, kuria grindžiama pinigų politika, kokybė labai pagerėjo, tačiau ją ir toliau reikia tobulinti⁶.

2 STATISTIKOS REIKALAVIMŲ POKYČIŲ APŽVALGA

Šioje ataskaitoje nėra naujų svarbių reikalavimų, kurių nebuvo 2000 m. ECB reikalavimų ataskaitoje. Dauguma reikalavimų pateikta 1999 m. Pinigų komiteto ataskaitoje dėl informacijos reikalavimų EPS bei Ekonomikos ir finansų komiteto vėliau parengtose ataskaitose apie pažangą. Tačiau, palyginti su pirmąja ataskaita, reikalavimus papildė tokie pakeitimai:

- daugiau dėmesio euro zonos suvestiniams rodikliams: ECB siūlo atskirų valstybių bendrosios ekonominės statistikos rengimo, skelbimo ir peržiūrėjimo politiką visiškai suderinti su euro zonos suvestinių rodiklių poreikiais;
- dažnumo ir operatyvumo reikalavimai yra suderinti su Europoje užsibrėžtais pagrindinių Europos ekonominių rodiklių operatyvumo standartais, jei jie iš esmės atitinka ECB reikalavimus;
- nustatyti mėnesinės ir ketvirtinės paslaugų sektoriaus statistikos reikalavimai; kokybiški paslaugų rodikliai tampa vis svarbesni, nes nuo jų vis daugiau priklauso suvestinių ekonominės statistikos rodiklių (BVP dydžio, kainų ir našumo pokyčių) kokybė;
- labiau diferencijuoti vartotojų reikalavimus nacionaliniams duomenims: ne visų statistinių duomenų laiko eilučių, reikalingų euro zonos analizei, reikia kiekvienai euro zonos valstybei, ne euro zonos ES valstybei ir derybas dėl stojimo pradėjusiai valstybei;

- atitinkamai, reikėtų sukurti naujus euro zonos statistikos rengimo metodus, kurie padėtų pasiekti gerų rezultatų euro zonos lygmeniu, pernelyg neapkraunant nacionalinių statistikos sistemų;
- peržiūrėti užsienio prekybos statistikos prioritetus;
- galiausiai kiekvienoje dalyje glaustai įvertinta, ką pirmiausiai reikia tobulinti ateityje.

3 BENDRI REIKALAVIMAI DUOMENIMS IR DABARTINIO DUOMENŲ TEIKIMO ĮVERTINIMAS

Bendrosios ekonominės statistikos rengimo teisinis pagrindas plėtojamas nuo dvidešimtojo amžiaus paskutinio dešimtmečio pradžios – pastaraisiais metais ES Taryba kartu su Parlamentu arba Komisija priėmė keletą statistiką reglamentuojančių teisės aktų. Reglamente dėl Bendrijos statistikos apibrėžiamas Bendrijos statistikai taikomas subsidiarumo principas, tačiau nustatomas ir toks reikalavimas: „*Siekiant garantuoti rezultatų palyginamumą, Bendrijos statistiniai duomenys rengiami laikantis vienodų standartų ir tam tikrais tinkamai pagrįstais atvejais taikant suderintus metodus*“ (1 straipsnis). Laikantis euro zonoje bendros pinigų politikos, pagrindiniams makroekonominės statistikos rodikliams būtina nustatyti vienodus standartus ir suderintus metodus.

BENDRI REIKALAVIMAI

Pagrindinis reikalavimas euro zonos statistikai – visi renkami ir skelbiami duomenys turi leisti apskaičiuoti *suvestinius euro zonos rezultatus*. Statistiniai duomenys, prieinami nedidelėje euro zonos ekonomikos dalyje, arba atskirų šalių

⁶ Plačiau apie euro zonos bendrosios ekonominės statistikos vertinimą taip pat žr. 2003 m. balandžio mėn. ECB mėnesinio biuletenio dalyje „Euro zonos bendrosios ekonominės statistikos raida“. Naujausia ECB pinigų politikos strategijos apžvalga taip pat pateikta 2003 m. birželio mėn. ECB mėnesinio biuletenio dalyje „ECB pinigų politikos strategijos įvertinimo rezultatai“.

statistika, iš kurios negaunami reikšmingi euro zonos suvestiniai rodikliai, yra ne itin naudinga euro zonos analizei. Dėl to galima padaryti keletą svarbių išvadų.

Kalbant apie *geografinę aprėptį*, svarbu, kad į euro zonos suvestinius rodiklius būtų įtraukti visi ar beveik visi atskirų šalių duomenys. Ypač svarbūs yra keturių didžiausių euro zonos valstybių duomenys (Vokietijos, Prancūzijos, Italijos ir Ispanijos BVP sudaro apie 80% viso euro zonos BVP). Jei trūksta šių valstybių duomenų, labai sumažėja euro zonos įvertinimų patikimumas. Siekdamas kuo didesnės euro zonos statistikos aprėpties, ECB remia naujoves euro zonos statistikos srityje, kurios dažnai įvardinamos kaip *diferencijuoti atskaitomybės reikalavimai* ir *europinė atranka*. Šiomis priemonėmis siekiama gauti patikimus rezultatus euro zonos lygmeniu, neapsunkinant mažesnių valstybių narių statistikos sistemų. Didėjant statistikos vartotojų poreikiams ir esant ribotoms statistikos rengėjų galimybėms, šiuos metodus reikia tobulinti ir plačiau diegti.

Kalbant apie *sričių ir sektorių aprėptį*, statistika turi pateikti informaciją apie visą ekonomiką. Be įprastų pramonės ir mažmeninės prekybos statistikos duomenų, reikalingi ir vis svarbesne tampančios paslaugų srities rodikliai. Be to, tokiai didelei ekonominei zonai kaip euro zona turėtų būti prieinama visa pagrindinių institucinių sektorių (pirmiausiai namų ūkių, nefinansų ir finansų korporacijų bei vyriausybės) sąskaitų sistema.

Jei euro zonos statistiką sudaro nacionalinių statistikos tarnybų informacija, esminė kokybiškų rezultatų sąlyga yra statistinių metodų *palyginamumas*. Padaryta nemaža pažanga. Vis dėlto, pirmųjų EPS metų patirtis patvirtino, kad svarbu susitarti dėl vienodų statistikos apibrėžimų ir klasifikacijų, tačiau to ne visada užtenka palyginamumui pasiekti. Reikėtų geriau koordinuoti ir labiau standartizuoti bendrosios ekonominės statistikos rengimą šalyse, ypač kai reikalingas didelis palyginamumas, pavyzdžiui SVKI atveju. Be to, beveik visai euro zonos statistikai taikomas tarptautines standartizuotas

klasifikacijas reikia reguliariai peržiūrėti ir atnaujinti. 2007 m. planuojama iš esmės peržiūrėti Europos ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių (EVRK, angl. NACE). Pakeitimus reikėtų įgyvendinti koordinuotai, siekiant, kad dėl jų kiltų kuo mažiau sunkumų perduodant duomenis euro zonos suvestiniams rodikliams sudaryti.

Kalbant apie euro zonos statistikos *operatyvumą*, ECB pritaria nesenai patvirtintiems siektiniams PEER. Jie minimi šiame dokumente su keliomis išimtimis. Ne euro zonos valstybės taip pat tobulina savo statistikos sistemas, tačiau laiku teikiama ir poreikius atitinkanti statistika tebėra nelengvas uždavinys. Nerimą dar kelia operatyvumo trūkumas tam tikrose bendrosios ekonominės statistikos srityse, todėl reikia skubių pakeitimų (pvz., darbo rinkos statistikoje). Atsižvelgiant į tai, kad įgyvendinant bendrą pinigų politiką euro zonos suvestiniai rodikliai atlieka labai svarbų vaidmenį, įvertinimai visos euro zonos mastu turėtų būti skelbiami jei ne anksčiau, tai bent ne vėliau negu anksčiausi didžiųjų šalių įvertinimai. Tam reikia suderintos duomenų *skelbimo politikos* ir bendrų visai Europai duomenų skelbimo kalendorių. Tai – artimiausių metų prioritetas uždavinys. Be to, nacionalinės institucijos savo šalių duomenis turi laiku perduoti Europos Komisijai (Eurostat). Eurostat yra pagrindinis Europos bendrosios ekonominės statistikos duomenų šaltinis, todėl turėtų galėti atskirų ES šalių duomenis Europos vartotojams pateikti tuo pat metu, kai jie skelbiami tose šalyse. Be to, Eurostat turėtų kaupti ir skelbti visus euro zonos suvestinius rodiklius labai tiksliai laikydamasis grafiko.

Kalbant prie duomenų *periodiškumą*, pinigų politikai įgyvendinti yra būtini mėnesiniai ir ketvirtiniai duomenys. Dėl to kai kuriose statistikos srityse (pvz., darbo rinkos ir nacionalinių sąskaitų) reikia peržiūrėti reikalavimus šiems duomenims ir išsamiems duomenims, kurie pagal ES teisės aktus turi būti teikiami kartą per metus arba rečiau. Ypač svarbus prioritetas yra institucinių sektorių ketvirtinės nacionalinės sąskaitos. Be to, kai kurie trumpalaikiai rodikliai yra skelbiami tik kas

ketvirtį ir dažnai labai vėluojant, todėl nėra tinkami verslo ciklų analizei. Atliekant ekonominę ir ekonometrinę analizę taip pat labai svarbu, kad duomenų *laiko eilutės būtų pakankamai ilgos* (kad pagrindiniai suvestiniai rodikliai apimtų bent vieną ar du verslo ciklus).

Norint turėti operatyviai ir dažnai teikiamus duomenis, neišvengiamai susiduriama su klausimu, kaip suderinti operatyvumą ir patikimumą. Statistikos *patikimumas* labai svarbus priimant patikimus pinigų politikos sprendimus. Euro sistemoje atsižvelgiama į tai, kad operatyvumas turi ribas, todėl trumpesni terminai nustatomi tik gerai apsvarsčius. Be to, laiku pateikti *suvestiniai* rezultatai yra svarbesni negu vėliau pateikti *išsamūs* duomenys. Kelioms ES valstybėms narėms jau pavyko pasiekti aukštą operatyvumo lygį, išsaugant ir patikimumą. Taip pat pagerintas keleto euro zonos suvestinių rodiklių operatyvumas (pvz., euro zonos BVP, SVKI, pramonės produkcijos ir mažmeninės prekybos) ir nėra įrodymų, kad dėl to sumažėjo rezultatų patikimumas. Euro zonos statistikos vartotojams rūpesčių kelia ne tik tai, kad nėra bendrų operatyvumo ir duomenų skelbimo kalendorių standartų, bet ir tai, kad nenustatyta bendra visoje Europoje duomenų peržiūrėjimo ir tikslinimo politika, nes dėl to dažnai tenka tikslinti ir euro zonos suvestinius rodiklius.

Be to, kadangi daugumai šių duomenų įtakos turi *sezoniškumas ir prekybos dienų skaičius*, reikėtų suderinti sezoninio koregavimo ir, jei atliekama, darbo dienų skaičiaus koregavimo metodus ir tvarką. Jau susitarta dėl ketvirtinių nacionalinių sąskaitų ir trumpalaikės statistikos bendrų standartų, tačiau jie dar nepradėti taikyti. Kitose ekonominės statistikos srityse bendri standartai dar nenustatyti.

BENDRAS ĮVERTINIMAS IR PRIORITETŲ PERŽIŪRA

Apskritai, pagrindiniai euro zonoje reikalingi bendrosios ekonominės statistikos duomenys yra prieinami ir yra patikimas pinigų politikos pagrindas. Tai ypač susiję su SVKI, kuris yra pagrindinis kainų stabilumo matas, tačiau taip pat sietina ir su kitais svarbiais bendrais ekonomikos

rodikliais, naudojamais ECB pinigų politikos strategijos ekonominės analizės dalies kontekste (pvz., duomenimis apie pagamintą produkciją, nedarbą ir gamintojų kainas). Pastaraisiais metais atlikta keletas patobulinimų. Pavyzdžiui: didesnė SVKI aprėptis; skelbiama daugiau ketvirtinių nacionalinių sąskaitų duomenų (pvz., pridėtinė vertė ir kompensacijos dirbantiesiems); geresnis trumpalaikių rodiklių prieinamumas, daugiau valstybių teikia daugiau duomenų, geresnis šių duomenų palyginamumas (pvz., mažmeninės prekybos apyvarta, statybos darbų produkcija, pagrindinių gamybos grupių duomenys); geresnis nedarbo statistikos palyginamumas; operatyvesni, bet dėl to ne mažiau tikslūs keli rodikliai (pvz., SVKI, BVP, gamyba, užsienio prekyba).

Tačiau, net ir atlikus šiuos patobulinimus, euro zonos statistika dar daugeliu aspektų netenkina vartotojų reikalavimų. Euro zonos rezultatai dažnai arba vėluoja arba jų tiesiog nėra, nes ne visos valstybės pateikia duomenis. Trūksta nacionalinių sąskaitų pagrindinių suvestinių rodiklių instituciniais sektoriais. Trūksta nemažai ir darbo rinkos statistikos duomenų, įskaitant pagrindinius duomenis apie užimtumą ir dirbtas valandas. Taip pat reikia tobulinti ir SVKI (metodų suderinimas). Dar du spręstini klausimai yra euro zonos paslaugų sektoriaus duomenų trūkumas ir palyginamų koregavimo dėl sezoniškumo ir darbo dienų skaičiaus metodų trūkumas. Dėl to kelių euro zonos statistikos sričių duomenys yra ne tokie išsamūs, operatyvūs ir patikimi kaip daugelio atskirų euro zonos šalių ir kitų pagrindinių valiutų zonų, pvz. JAV, duomenys. Šias sritis reikia tobulinti.

Siekiant išlaikyti ir pagerinti esamą euro zonos bendrąją ekonominę statistiką, būtina peržiūrėti prioritetus ir sumažinti teisinius reikalavimus sritims, kurios dabar laikomos mažiau svarbiomis. Savo kompetencijos srityje ECB mažina reikalavimus užsienio prekybos statistikai, ypač Intrastat sistemai, ir tam tikroms struktūrinės verslo statistikos sritims. Be to, ECB palaiko pokyčius, kuriais akcentuojami diferencijuoti šalių atskaitomybės reikalavimai

ir europinė atranka, norėdamas palengvinti didžiųjų ir mažųjų valstybių narių atskaitingų subjektų darbą.

4 SPECIALŪS STATISTINIAI REIKALAVIMAI

Šio dokumento priede sutrumpinta forma pateikti pagrindiniai makroekonomikos rodikliai, kurių reguliariai reikia pinigų politikos analizei, reikalaujamas jų dažnumas, išsamumo lygis, operatyvumas ir jų pagerinimo prioritetai. Apžvalgoje nekalbama apie labai išsamią statistinę informaciją, naudojamą tyrimuose tik retkarčiais.

4.1 SUDERINTAS VARTOTOJŲ KAINŲ INDEKSAS

Mėnesinis suderintas vartotojų kainų indeksas (SVKI) yra vienas pagrindinių ECB pinigų politikos rodiklių. ECB pinigų politikos strategijoje jis naudojamas kainų stabilumui vertinti. ECB aktyviai dalyvavo rengiant SVKI, ypač Tarybos reglamento dėl SVKI 5.3 straipsnyje numatytų konsultacijų metu⁷. Pagrindiniai pinigų politikai keliami reikalavimai yra plati namų ūkių išlaidų aprėptis, palyginama taikymo sritis ir metodai bei patikimų rezultatų paskelbimas laiku kartą per mėnesį. Tobulinant SVKI labai svarbu įtraukti būsto savininkų užimtų būstų išlaikymo išlaidas ir greičiau spręsti kokybės koregavimo klausimą.

SVKI turi būti sudaromas taikant Individualaus vartojimo išlaidų pagal paskirtį klasifikatoriaus (angl. COICOP) keturių ženklų lygį. Nereguliariai analizei pageidautina turėti išsamesnį duomenų suskirstymą euro zonos lygmeniu, pvz., maisto ir paslaugų srityje. Dėl to gali tekti parengti naujas ekonominei analizei reikalingas priemones, pavyzdžiui, atskirti netiesioginių mokesčių pokyčių įtaką SVKI („SVKI Nuolatiniai mokesčiai“) ir administruojamoms kainoms.

SVKI, jį taikant, buvo tobulinamas, o vienas to rezultatų – SVKI sudedamųjų dalių struktūros trūkiai. Tačiau atliekant ilgo laikotarpio analizę ir ekonometrinių modeliavimą, įvertinimams

pageidautina turėti ilgas ir nuoseklias duomenų laiko eilutes.

Turint omenyje, kad SVKI naudojamas vertinant konvergenciją Europos Sąjungoje, reikia turėti palyginamus visų dabartinių ir būsimųjų euro zonos šalių SVKI duomenis.

ECB teikia pirmenybę darbui, susijusiam su privačių būstų įsigijimo įvertinimu, kokybės koregavimo klausimais ir SVKI Nuolatinių mokesčių indekso įdiegimu.

4.2 KETVIRTINĖS IR METINĖS NACIONALINĖS SĄSKAITOS: PAGRINDINIAI SUVESTINIAI RODIKLIAI IR JŲ GRUPAVIMAS

Ketvirtinės nacionalinės sąskaitos yra labai svarbios vertinant ekonomikos ciklo etapą ir kokios įtakos jis gali turėti kainų raidos perspektyvai. Metinės sąskaitos, kurios pateikiamos vėliau, bet yra išsamesnės, sudaro įvairių struktūrinių pokyčių ir ilgesnės trukmės laikotarpio tendencijų analizės pagrindą.

Ketvirtiniai pagrindiniai suvestiniai rodikliai ir išsamesnės metinės nacionalinės sąskaitos aptarta ESS reglamente⁸. Jų įgyvendinti, ypač ketvirtinių duomenų srityje, būtina, siekiant, kad euro zonos statistika turėtų tvirtą pagrindą. Kas ketvirtį dar reikia papildomos informacijos, ypač informacijos apie eksportą ir importą už euro zonos ribų, dirbtas valandas ir daugiau informacijos apie pajamas, santaupas ir investicijas (taip pat žr. kitą dalį). Kasmet teikiama informacija apie investicijas ir gamybą, suskirstyta ekonominės veiklos rūšimis (pvz., NACE 31 poskyris) yra ypatingai svarbi euro zonos suvestiniams rodikliams ir valstybių lyginamajai analizei.

Be to, nacionalinės sąskaitos yra vienintelis suderintos statistinės informacijos apie nefinansinį turtą, visos šalies ir pagrindinių sektorių mastu bei ekonominės veiklos rūšimis,

⁷ 1995 m. spalio 23 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2494/95 dėl suderintų vartotojų kainų indeksų.

⁸ 1996 m. birželio 25 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2223/96 dėl Europos nacionalinių ir regioninių sąskaitų sistemos Bendrijoje.

šaltinis. Kartą per metus gaunama visa informacija apie tokio turto balansus ir įvairius pokyčius juose (sandorius, perkainojimus ir kitus apimties pokyčius) pagal pagrindinius institucinius sektorius (namų ūkiai, korporacijos, valdžios sektorius) ir pagrindines kategorijas (būstai, kitas ilgalaikis materialusis turtas, ilgalaikis nematerialusis turtas, kitas sukurtas turtas, žemė, kitas nesukurtas turtas), reikalinga analizuojant visos ekonomikos, o ypač namų ūkių sektoriaus turto (jo pokyčių) vaidmenį. Ketvirtiniai duomenys apie turtą gyvenamojo fondo pavidalu taip pat labai reikalingi. Galiausiai reikalingos ir metinės išteklių ir panaudojimo lentelės.

Ketvirtiniai ir metiniai suvestiniai rodikliai pirmą kartą turėtų būti paskelbti ne vėliau kaip per 60 dienų. Labai naudinga pirminius BVP ir pagrindinių jo dalių įvertinimus (išankstinius įverčius) gauti bent 15 dienų anksčiau, su sąlyga, kad jie yra pakankamai patikimi. Tokie nustatyti PEER tikslai. Kitų metinių nacionalinių sąskaitų euro zonos suvestiniai rodikliai, ypač veiklos rūšių lentelės, duomenys apie turtą ir kapitalo atsargas, turėtų būti prieinami praėjus 6-9 mėnesiams po ataskaitinių metų pabaigos. Šiuo metu trūksta daugelio kitų sąskaitų (pvz., išteklių ir panaudojimo lentelių) euro zonos suvestinių rodiklių, todėl šią sritį reikia tobulinti.

Atliekant ciklinę analizę svarbu turėti pakankamai ilgas duomenų laiko eilutes. Reglamente numatyta, kad ketvirtiniai pagrindiniai suvestiniai rodikliai turėtų būti kaupiami nuo 1980 m., išskyrus naująsias valstybes nares, kurios turi teikti laiko eilutes nuo dvidešimtojo amžiaus paskutiniojo dešimtmečio pradžios (priklausomai nuo metų, kada valstybė perėjo prie rinkos ekonomikos).

ECB pirmenybę teikia išsamesnių ketvirtinių sąskaitų, apimančių pirmiausiai BVP lyginamosiomis kainomis gamybos ir išlaidų dalį, skelbimui ne vėliau kaip po 60 dienų. Šiuo metu beveik visose metinėse ir rečiau rengiamose sąskaitose trūksta euro zonos suvestinių rodiklių. Jų rengimui teikiama pirmenybė.

4.3 KETVIRTINĖS IR METINĖS NACIONALINĖS SĄSKAITOS: INSTITUCINIAI SEKTORIAI

Labai svarbu teikti visapusiškas sektorių metines sąskaitas ir visapusiškas, bet ne tokias išsamias sektorių ketvirtines sąskaitas⁹. Turint šias sąskaitas bus įmanoma parengti kiekvieno institucinio sektoriaus sąskaitas euro zonos mastu. Sektorių sąskaitos leidžia atlikti ne tik pajamų, išlaidų ir gamybos, bet ir įvairių sektorių santaupų bei investicijų analizę, taip pat analizuoti jų tarpusavio ryšius bei ryšius su kitų šalių duomenimis. Susijusiais sektoriais („kas iš ko“ informacija) suskirstytus duomenis galima naudoti analizuojant pinigų politikos įtaką. Sektorių išsamių sąskaitų rengimo metodika išdėstyta ESS reglamente. ECB tikslams kas ketvirtį ir kas metus turėtų būti grupuojama bent jau į nefinansų korporacijų, finansų korporacijų, valdžios sektoriaus, namų ūkių (įskaitant ne pelno institucijas, teikiančias paslaugas namų ūkiams) ir sandorių su kitomis šalimis sąskaitas. Toks grupavimas sektoriais turėtų būti taikomas visiems balansuojantiems straipsniams ir visiems sandoriams, dėl kurių atsiranda balansuojantys straipsniai (ketvirtiniai duomenys mažiau išsamūs negu metiniai). Jei bus patvirtintas, kaip planuojama, sektorių ketvirtinių sąskaitų teisinis pagrindas, tikimasi, kad pirmieji euro zonos sektorių ketvirtinių sąskaitų duomenys bus pateikti 2006 m. Kasmet taip pat reikalaujama papildomos informacijos apie nefinansinį turtą, ypač nefinansų korporacijų pagrindinio kapitalo atsargas ir namų ūkio sektoriaus būsto fondą (žr. 4.2 skyrių).

ECB teikia pirmenybę institucinių sektorių ketvirtinių nacionalinių sąskaitų sudarymui.

4.4 KETVIRTINĖS IR METINĖS VALDŽIOS SEKTORIAUS PAJAMOS IR IŠLAIDOS

Valdžios sektoriaus finansų stebėsenai atlikti reikalinga patikima valstybių narių teikiama metinė informacija apie valdžios sektoriaus pajamas, išlaidas ir deficitą/perteklių. Be to, vis

⁹ Daugiau informacijos apie vyriausybės sektorių pateikta 4.4 skyriuje.

svarbesnis yra valdžios sektoriaus išlaidų sugrupavimas funkcijomis (valdymo funkcijų klasifikatorius, angl. COFOG).

ECB taip pat reikalauja, kad valstybės narės teiktų valdžios sektoriaus pajamų ir išlaidų ketvirtinius duomenis per tris ataskaitinio laikotarpio mėnesius¹⁰. Be to, euro zonos ir ES suvestiniams rodikliams sudaryti yra būtina pagal ESS metodiką parengta informacija apie ES biudžetą. Ketvirtinei euro zonos trumpalaikiai valstybės finansų statistikai aktualiausi yra ketvirtiniai duomenys, tačiau šalys rengia duomenis ir dažniau (mėnesio periodiškumu). Dažniausiai tai – valstybių tarpusavyje nesuderintai rengiami duomenys apie tam tikras valdžios sektoriaus sritis, tačiau jie yra naudinga papildoma informacija apie nacionalinių biudžetų raidą.

ECB teikia pirmenybę išsamios ir patikimos metinės ir ketvirtinės valdžios sektoriaus pajamų ir išlaidų statistikos rengimui.

4.5 TRUMPALAIKĖ VEIKLOS RŪŠIŲ (ISKAITANT STATYBĄ) STATISTIKA

Trumpalaikės statistikos duomenys yra svarbus informacijos apie paklausą, pagamintą produkciją ir kainas šaltinis bei pagrindinis rodiklis sudarant ketvirtines nacionalines sąskaitas. Vis dėlto, svarbiausias vykdomos veiklos rodiklis yra pramonės produkcija. Naujų užsakymų arba sukauptų užsakymų rodikliai yra svarbūs numatant gamybą ateityje. Dėl šios priežasties yra reikalingesni statistikos duomenys apie naujų užsakymų apimtis. Mėnesiniai gamintojų kainų rodikliai ir sąnaudų rodikliai (pvz., gamybos sąnaudų ir darbo užmokesčio) naudojami analizuojant infliaciją. Infliacijos analizei taip pat naudojami euro zonos importo ir eksporto kainų indeksai. Ekonominės veiklos rūšių analizei reikalingi gyventojų užimtumo ir dirbtų valandų duomenys. Jie taip pat dažnai naudojami sudarant papildomus rodiklius, pvz., valandinio darbo užmokesčio sąnaudų arba produktyvumo raidos rodiklius.

Mėnesinę ir ketvirtinę euro zonos trumpalaikę statistiką reglamentuoja Tarybos reglamentas dėl trumpalaikės statistikos¹¹. Eurosistemos prioritetas – kuo anksčiau teikiami mažiau išsamūs suvestiniai duomenys apie raidą, o ne išsami veiklos sričių informacija. Eurosistemos tikslams sėkmingai pasiekti reikia kuo daugiau mėnesio periodiškumu rengiamų rodiklių, kurie būtų skelbiami ne vėliau kaip po 30 dienų (o ketvirtiniai – po 40-65 dienų). Paprastai šis reikalavimas taikomas NACE skyriaus lygiu teikiamiems veiklos rūšių statistikos duomenims. Kartais ECB naudoja išsamesnę (NACE grupių lygio) informaciją, jai taikydamas mažiau griežtus operatyvumo ir periodiškumo reikalavimus.

Rengiant keletą trumpalaikės statistikos rodiklių – naujų užsakymų, apyvartos ir kainų – sandorius reikia grupuoti į susijusius su „namų“ rinka ir susijusius su „užsienio“ rinka. ECB naudojami statistikos duomenys turėtų būti sugrupuoti sandoriais euro zonoje ir sandoriais su ne euro zonos šalimis. Šie duomenys ypač reikalingi rengiant suvestinius euro zonos, o ne atskirų šalių rodiklius, todėl ECB pritaria europinės atrankos sistemos, palengvinančios valstybių narių našta, taikymui.

Taip pat reikalingi statybos pramonės ir būstų rinkos pagamintos produkcijos, paklausos ir kainų rodikliai. Jie apima ir bent kas ketvirtį rengiamus suderintus nuosavo gyvenamojo ploto kainų rodiklius. Ši informacija reikalinga analizuojant infliaciją, turto kainas ir namų ūkio sektoriaus turta. Šiuo metu gaunama nepakankamai informacijos apie turto kainas, be to, ši informacija dažniausiai yra nekokybiška.

Keletas ECB reikalavimų ir siektini PEER yra pateikti Komisijos siūlyme iš dalies pakeisti

¹⁰ Ketvirtinius valdžios sektoriaus išlaidų ir pajamų duomenis reglamentuoja 2000 m. vasario 3 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 264/2000 dėl Tarybos reglamento (EB) Nr. 2223/96 įgyvendinimo trumpojo laikotarpio valstybės finansų statistikos srityje ir 2002 m. birželio 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1221/2002 dėl valdžios sektoriaus ketvirtinių nefinansinių sąskaitų.

¹¹ 1998 m. gegužės 19 d. Tarybos reglamentas (EB) 1165/98 dėl trumpalaikės statistikos.

Tarybos reglamentą dėl trumpalaikės statistikos, kuriam ECB pritarė savo nuomonėje¹². Tačiau šis reglamento projektas atitinka ne visus reikalavimus, pavyzdžiui, reikalavimo duomenims apie naujus pavidimus ir daugumos stabybos rodiklių periodiškumui ir operatyvumui.

ECB teikia pirmenybę PEER standartų visiškam įgyvendinimui laiku ir nuosavo gyvenamojo ploto kainų statistinės informacijos tobulinimui.

4.6 MAŽMENINĖS PREKYBOS IR KITŲ PASLAUGŲ TRUMPALAIKĖ STATISTIKA

Antrąją reikalaujamų mėnesinių ir ketvirtinių trumpalaikių rodiklių grupę sudaro mažmeninė prekyba ir kitos paslaugos. Dalis jų įtraukta į Reglamentą dėl trumpalaikės statistikos ir siūlomus jo pakeitimus.

Mėnesiniai mažmeninės prekybos apyvartos (palyginamosiomis kainomis) duomenys yra vienas iš svarbiausių ketvirtinio namų ūkio vartojimo – didžiausio išlaidų elemento – rodiklių nacionalinėse sąskaitose. Duomenys turėtų būti skelbiami laikantis PEER užsibrėžto 30 dienų termino.

Be trumpalaikės veiklos rūšių ir mažmeninės prekybos statistikos, taip pat svarbu rengti ir tų sričių, kurioms nemažai įtakos turi cikliškumas, mėnesinę ir ketvirtinę paslaugų statistiką. Didžioji šios informacijos dalis (apyvarta, gamintojų kainos, darbo užmokestis, dirbtos valandos ir užimtumas) dar nėra renkama. Statistikos programų komitetas (angl. SPC) ir Pinigų, finansų ir mokėjimų balanso statistikos komitetas (angl. CMFB) nurodė šiuos prioritetus: rinkos paslaugų sektoriaus veiklos/apyvartos rodikliai galiojančiomis ir palyginamosiomis kainomis, verslo paslaugų kainos ir rinkos ir ne rinkos paslaugų sektoriaus darbo sąnaudos bei užimtumo rodikliai. Ekonomikos ir finansų komitetas (angl. EFC), kaip ir ECB, pritarė šioms prioritetams.

ECB teikia pirmenybę rinkos paslaugų trumpalaikių rodiklių rengimui, o ypač visiškam esamo ir pakeisto Reglamento dėl trumpalaikės statistikos įgyvendinimui.

4.7 DARBO RINKOS STATISTIKA – GYVENTOJŲ UŽIMTUMAS IR NEDARBAS

Darbo rinkos informacija yra svarbi ECB ekonomikos „ramsčiui“ – ECB pinigų politikos pagrindui. Statistinius reikalavimus galima suskirstyti į dvi kategorijas. Pirmoji apima operatyvius visos ekonomikos ir atskirų pagrindinių sektorių (pvz., nacionalinių sąskaitų duomenų, sugrupuotų pagrindinėmis šešiomis sritimis (A6)) užimtumo ir nedarbo įvertinimus ir kelis papildomus darbo rinkos rodiklius (pvz., faktinio darbo kiekio matavimą – dirbtų valandų skaičių, kt. – ir laisvas darbo vietas). Antroji – išsamesni užimtumo ir kompensacijų dirbantiesiems duomenys pagal šaką ir kitus socialinius ekonominius kintamuosius (lytį, amžių ir išsilavinimo lygį), kuriems taikomas ne toks griežtas periodiškumo ir operatyvumo reikalavimas. 4.7 ir 4.8 skyriuose aprašytus darbo rinkos kintamuosius galima rinkti įvairiais būdais (pvz., iš įmonių, namų ūkių ar administracinių šaltinių), tačiau pageidautina, kad makroekonominiai rezultatai atitiktų nacionalinių sąskaitų sistemos įvertinimus. Tai ypač svarbu jungiant kintamuosius, pavyzdžiui našumui ir vienietinėms darbo sąnaudoms apskaičiuoti.

Pagal PEER nustatytus tikslus, bendri euro zonos ketvirtiniai užimtumo ir mėnesiniai nedarbo rezultatai turi būti skelbiami po, atitinkamai, 45 ir 30 dienų. ECB pritaria šioms tikslams. Taip pat palaikomas siekimas skelbti euro zonos mėnesinį užimtumo rodiklį. Tarybos reglamentas dėl trumpalaikės statistikos apima veiklos rūšių duomenis (įskaitant stabybas) apie gyventojų užimtumą ir dirbtas valandas bei dirbančiuosius mažmeninės prekybos ir kituose paslaugų sektoriuose. Šiems duomenims ECB taiko tokius pačius operatyvumo ir išsamumo reikalavimus, kaip ir kitai trumpalaikiai statistikai (žr. 4.5 ir 4.6 skyrius). ESS reglamente nustatytas reikalavimas teikti ketvirtinius ir metinius užimtumo, nedarbo ir dirbtų valandų duomenis. Tačiau daugiausia dėmesio reikėtų skirti duomenims apie dirbtas

¹² Žr. 2004 m. gegužės 24 d. Europos centrinio banko nuomonę, Oficialusis leidinys C 158, 2004 m. birželio 15 d., p.3.

valandas, pvz., našumui įvertinti. Trečiasis, veikiausiai detaliausias šaltinis – ES darbo jėgos imties tyrimas¹³. Reguliariai pinigų politikos analizei reikalinga tik nedaugelis šio itin išsamaus tyrimo duomenų. Tačiau pageidautina, kad šie euro zonos ir atskirų euro zonos šalių ketvirtiniai rodikliai būtų teikiami operatyviai per apytikriai 45 dienas pasibaigus ataskaitiniam ketvirčiui. Šiuo metu darbo jėgos tyrimas neatitinka šio reikalavimo.

Europos Komisijos (Eurostat) mėnesiniai nedarbo duomenys teikiami laikantis nerašyto susitarimo ir yra prieinami po apytikriai 35 dienų. ECB yra svarbūs keli papildomi trumpalaikiai darbo rinkos rodikliai (tik nedaugelis jų rengiami euro zonos mastu), o ypač – nuoseklūs nedarbo trukmės ir srautų (nauji bedarbiai, naujai pasamdyti darbuotojai) ir nepakankamo užimtumo įvertinimas, atsižvelgiant į dirbtą laiką. Taip pat svarbūs dar tik ruošiami į PEER įtraukti duomenys apie laisvas darbo vietas.

ECB teikia pirmenybę darbo kiekio (mėnesiniai užimtumo, dirbtų valandų) ir laisvų darbo vietų matų bei paslaugų srities darbo rinkos duomenų tobulinimui.

4.8 DARBO RINKOS STATISTIKA – DARBO UŽMOKESTIS IR DARBO SĄNAUDOS

Darbo užmokesčio ir darbo sąnaudų duomenys yra infliacijos, paklausos ir konkurencingumo rodikliai. Svarbiausiu šioje srityje ECB laiko patikimą euro zonos darbo sąnaudų mėnesinį (arba ketvirtinį) rodiklį, skaičiuojamą ir darbuotojais ir valandomis. Ši statistika turėtų apimti visą ekonomiką, įskaitant pagrindinius darbo sąnaudų sudedamuosius, ir sutapti su nacionalinių sąskaitų duomenimis. Ji turėtų leisti atlikti pagrindinių pramonės veiklos rūšių raidos analizę, pageidautina NACE skyriaus lygiu, ir padėti darbo sąnaudas sugrupuoti bent į du sudedamuosius (bruto darbo užmokestį ir darbdavių socialines įmokas). Pageidautina turėti ir informaciją apie išmokamas premijas. Sugrupavimo socialiniais ekonominiais kriterijais (pvz., išsilavinimo lygį ar lytį) reikia

rečiau. Rengiant darbo sąnaudų rodiklius pastebėta, kad labai svarbu, kad darbo sąnaudų rodiklių duomenys, gaunami iš trumpalaikės statistikos (bruto darbo užmokesčio) ir darbo rinkos statistikos šaltinių (darbo išlaidų rodiklių), atitiktų nacionalinių sąskaitų šaltinių (kompensacijų) duomenis.

Remiantis informacija apie mėnesinio darbo užmokesčio nustatymą, galima daryti keletą svarbių išvadų apie darbo rinką ir būsimus kainų kitimus, nors ir skiriasi euro zonos darbo rinkose nustatyta institucinė tvarka.

ECB teikia pirmenybę nacionalinių sąskaitų darbo sąnaudų indekso ir valandinio atlygio duomenų bei paslaugų statistikos tobulinimui.

4.9 VERSLO NUOMONĖS TYRIMAI

Tarpusavyje palyginami euro zonos įmonių nuomonės tyrimai yra reikalingi euro zonos analizei ir užpildo kiekybinės statistikos spragas (pvz., užsakymų vertinimo, paslaugų vystymo duomenyse). Nuomonės tyrimuose pateikiama informacijos, ypač apie pajėgumų panaudojimą, kurios nėra kituose statistikos šaltiniuose. Pinigų politikos analizei tinkamiausi mėnesiniai ir, kartais, ketvirtiniai duomenys ir tam tikro lygio duomenų detalizavimas ekonominės veiklos sritimis. Europos Komisijos atliekamuose verslo ir vartotojų tyrimuose pateikiama daugiausia šios ECB reikalingos informacijos.

ECB teikia pirmenybę verslo tyrimų paslaugų srityje plėtimui.

4.10 UŽSIENIO PREKYBOS STATISTIKA

ECB reikalauja užsienio statistikos galiojančiomis kainomis (verte) ir apimtimis. Duomenys grupuojami ne tik pagrindiniais regionais ir šalimis partneriais, bet ir prekių grupėmis. ECB, ypač Intrastat, tenkina mėnesinių duomenų sugrupavimas taikant kombinuotosios nomenklatūros (KN) dviejų

12 1998 m. kovo 9 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 577/98 dėl darbo jėgos tyrimo Bendrijoje rengimo.

ženklų lygį ir ketvirtinių duomenų sugrupavimas taikant keturių ženklų lygį. Tai turėtų padėti sudaryti pagrindinių produktų grupių suvestinių rodiklių pogrupius (pvz. pagrindines gamybos grupes). Kadangi šiuo metu nėra kitos statistinės informacijos apie euro zonos importo ir eksporto kainų raidą, o taip pat ir euro zonos patikimų bendrų prekybos kainų indeksų, kaip išeitį ECB naudoja euro zonos mėnesinius vieneto vertės indeksus (taip pat žr. 4.5 skyrių). Užsienio perkybos statistiką reglamentuojančios teisinės nuostatos, atskirai dėl ES vidinės prekybos (Intrastat) ir prekybos su ES nepriklausančiomis valstybėmis, išdėstytos keletyje ES Tarybos ir Komisijos reglamentų¹⁴. Duomenų apie prekybą tarp valstybių narių teikimo Europos Komisijai (Eurostat) terminas – aštuonios savaitės (bendrus dydžius sugrupuojant valstybėmis partnerėmis) ir dešimt savaitių (visiems duomenims), o duomenų apie prekybą su ES nepriklausančiomis valstybėmis – šešios savaitės. Duomenims apie prekybą už euro zonos ribų tokie terminai yra per ilgi, atsižvelgiant į politikos tikslus. Pagal PEER reikalavimus, bendri euro zonos prekybos statistikos duomenys turėtų būti teikiami praėjus 45 dienoms po ataskaitinio mėnesio pabaigos, o apytikriai po dviejų savaitių juos turėtų papildyti išsamesni duomenys.

ECB teikia pirmenybę euro zonos užsienio prekybos rezultatų operatyvumo gerinimui, siekiant PEER užsibrėžtų tikslų (t+45 dienos), bei importo ir eksporto kainų statistikos tobulinimui. Be to, išsamią Intrastat statistiką ECB laiko ne tokiu svarbiu prioritetu ir ragina persvarstyti atitinkamus teisinius reikalavimus.

5 NE EURO ZONOS ŠALIŲ STATISTIKA

5.1 EURO ZONAI NEPRIKLAUSANČIOS EUROPOS SĄJUNGOS ŠALYS

Bendros valiutos nenaudojančių valstybių narių ekonominės statistikos reikalaujama trimis tikslais. Pirma, pagrindiniai makroekonominės konvergencijos rodikliai reikalingi konvergencijai įvertinti pagal Sutarties 122(2) straipsnį, išskyrus valstybes, kurioms taikoma nukrypti leidžianti

nuostata. Antra, daugiau statistinių duomenų naudojama ekonomikos raidai šiose valstybėse stebėti. Visi ES NCB yra ECB bendrosios tarybos nariai ir dalyvauja du kartus per metus rengiamuose Pinigų politikos koordinavimo programos susitikimuose. Galiausiai šios šalys turėtų siekti, kad jų statistika, įskaitant ir pakankamą ankstesnių duomenų kiekį, būtų sklandžiai įraukta į euro zonos statistikos sistemą. Tai ypač aktualu šalims, kurių indėlis euro zonos suvestiniame rodiklyje bus reikšmingas.

5.2 DERYBAS DĖL STOJIMO PRADĖJUSIŲ ŠALIŲ STATISTIKA

ECB domisi derybas dėl stojimo pradėjusių šalių ekonomine statistika dar prieš joms įstojus į ES tam, kad galėtų stebėti stojimo procesą ir ekonomikos raidą ne euro zonoje. Abejais tikslais ir siekiant pateikti nors kelių ankstesnių metų duomenis stojant į ES, svarbu, kad duomenys būtų palyginami ir kad būtų įgyvendinami atitinkami ES reglamentai dėl statistikos. Derybas dėl stojimo pradėjusioms šalims prisijungus prie ES, joms bus taikomi tokie patys statistikos reikalavimai kaip ir kitoms šiuo metu bendros valiutos nenaudojančioms ES šalims.

Prieš stojant į ES, pirmenybė teikiama laiku teikiamiems pagrindiniams suvestiniams rodikliams, o ypač konvergencijai stebėti reikalingiems rodikliams. Tai yra: suvestiniai SVKI, pagrindiniai metiniai ir ketvirtiniai nacionalinių sąskaitų suvestiniai rodikliai (gamybos ir išlaidų, kompensacijos, namų ūkių pajamų ir santaupų), valdžios sektoriaus pajamos ir išlaidos, gyventojų užimtumas ir nedarbas.

¹⁴ Perdavimo terminai nustatyti 2000 m. rugsėjo 7 d. Komisijos reglamente (EB) Nr. 1901/2000 dėl 1991 m. lapkričio 7 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 3330/91 dėl prekybos prekėmis tarp valstybių narių statistinių duomenų (Intrastat) įgyvendinimo nuostatų ir 2000 m. rugsėjo 7 d. Komisijos reglamente (EB) Nr. 1917/2000, nustatančiame Tarybos reglamento (EB) Nr. 1172/95 dėl statistinių duomenų apie prekybą su šalimis, kurios nėra narės, įgyvendinimo nuostatas. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 3330/91 metų gale bus pripažintas netekusiu galios ir jį pakeis 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 638/2004 – OL L 102, 2004 4 7, p. 1.

Kiti aktualūs duomenys yra papildomi infliacijos rodikliai (pvz., gamintojų kainos, darbo sąnaudos) ir užsienio prekyba. Daugiau informacijos pateikiama 2 priede.

I priedas ECB reguliariai reikalingi euro zonos bendrosios ekonominės statistikos duomenys

Reikalaujamas rodiklis (periodiškumas)	Reikalaujamas išsamumo lygis	Reikalaujamas operatyvumas (ataskaitinis laikotarpis + x kalendorinių dienų)	Tobulinimo prioritetai
A. Kainos ir sąnaudos			
Vartotojų kainų indeksas (SVKI) (mėn.)	COICOP klasifikatoriaus keturių ženklų lygis, plius išsamesnis sugrupavimas euro zonos mastu; vienarūšis sumavimas; mokesčių pokyčių ir administruojamų kainų poveikio įvertinimai.	t + 15 (ir t + 0 pirminiams skaičiavimams)	Privatus būstas Kokybės koregavimas SVKI Nuolatinių mokesčių indeksas
Gamintojų kainų indeksas Veiklos rūšis (mėn.) Statyba (k) Paslaugos (k)	NACE 1 red. skyriai Pastatų statyba, inžineriniai statybos darbai NACE 1 red. skyrius (rinkos paslaugos)	t + 35 t + 45 t + 60	Bendros euro zonos rinkos paslaugų gamintojų kainos
Kompensacijos, bruto darbo užmokestis, vienetinės darbo sąnaudos, vidutinės darbo sąnaudos vienam darbuotojui/vienai valandai (m/k)	Nacionalinės sąskaitos (k): mažiausiai A6 Trumpalaikė statistika (mėn.): NACE 1 red. skyriai Darbo sąnaudų statistika (m/k): sutartinis darbo užmokestis, kitas darbo užmokestis, kitos darbo sąnaudos, NACE skyriai	t + 60 t + 30 t + 70	Valandinis darbo užmokestis Didesnis operatyvumas Visiškas darbo sąnaudų indekso įgyvendinimas
Žaliavų (prekių) kainos (sav.)	Prekėmis ir grupėmis	t + 5	-
Nuosavo gyvenamojo ploto kainos (k)	Namai ir butai, nauji ir esami, didmiesčiai	t + 60-90	Ketvirtinis euro zonos rodiklis
Darbo užmokesčio nustatymas (m/k)	Pagrindiniais sektoriais ir pagal operatyvumą (išsamumas priklauso nuo darbo užmokesčio formavimo proceso)	-	-
Eksporto ir importo kainų indeksai (už euro zonos ribų) (mėn.)	NACE 1 red. skyriai	t + 45	Euro zonos suvestinių rodiklių prieinamumas

I priedas ECB reguliariai reikalingi euro zonos bendrosios ekonominės statistikos duomenys

Reikalaujamas rodiklis (periodiškumas)	Reikalaujamas išsamumo lygis	Reikalaujamas operatyvumas (ataskaitinis laikotarpis + x kalendorinių dienų)	Tobulinimo prioritetai
B. Paklausa ir pagaminta produkcija			
Ekonomikos nacionalinės sąskaitos (k/m)	Pagrindiniai ekonomikos suvestiniai rodikliai, pagrindinės sritys ir produktai (ESS 95, 1 lentelė)	t + 60, išankstiniai BVP įverčiai ir anksčiau teikti pagrindiniai sudedamieji	Didesnis operatyvumas (sugrupavimas gamyba ir islaidomis ketvirtinėse sąskaitose, t + 60)
Institucinių sektorių nacionalinės (ne finansinės) sąskaitos (k/m)	S11, S12, S13, S14 +15, S2 sugrupavimas, įskaitant pagrindinius balansus	t + 90	Euro zonos institucinių sektorių ketvirtinių sąskaitų suvestiniai rodikliai
Metinės nacionalinės sąskaitos (m)	ESS 95, 3 (A31), 4 (sugrupuojant euro zona/ne euro zona), 5 (COICOP 3 skaitmenų lygiu), 8 (išsamios sektorių sąskaitos) lentelės	t +180-270	Euro zonos suvestinių rodiklių prieinamumas
Kapitalo atsargos (m)	Iš viso, valstybės sektorius, Pi6, bendroji ir grynoji vertė	t + 1 metai	Euro zonos suvestinių rodiklių prieinamumas
Nefinansinis turtas (m)	Visa ekonomika, namų ūkių sektorius, būstas	t + 1 metai	Euro zonos suvestinių rodiklių prieinamumas, namų ūkių sektoriaus būsto duomenys
Išteklų ir panaudojimo lentelės (metinės)	ESS 95, 15 lentelė (A60/P60)	t + 2-3 metai	Euro zonos suvestinių rodiklių prieinamumas
Sąnaudų- produkcijos lentelės (kas penkerius metus)	ESS 95, 17 lentelė (P60/P60)	t + 2-3 metai	Euro zonos suvestinių rodiklių prieinamumas
Pramonės produkcija (NACE C-F) (mėn.)	NACE 1 red. skyriai	t + 30	Didesnis operatyvumas
Pramonės gauti nauji užsakymai (NACE D-F) (mėn.)	NACE 1 red. skyriai ¹⁾ , kilmės vieta - euro zona/ ne euro zona	t + 30	Didesnis operatyvumas, koreguoti rodikliai, tinkamas euro zonos eksporto užsakymų apibrėžimas
Mažmeninės prekybos apyvarta (nominalia verte ir palyginamosiomis kainomis) (mėn.)	NACE 1 red. skyriai ir grupės	t + 30	-
Pramonės apyvarta (NACE C-F) (mėn.)	NACE 1 red. skyriai	t + 45	Didesnis operatyvumas
Pagrindinių paslaugų sektorių apyvarta (produkcija) (mėn.)	NACE 1 red. skyriai (ir grupės, kai jos nevienarūšės)	t + 45	Euro zonos suvestinių rodiklių prieinamumas
Nuomonės tyrimai veiklos rūšimis (mėn.)	NACE 1 red. skyriai	t + 0	Rinkos paslaugų sektoriaus visi duomenys
Vartotojų nuomonės tyrimai (mėn.)		t + 0	-
Leidimai statybai (ar pradėti statyti būstai) (mėn.)	Pagrindiniais pastatų tipais	t + 45	-
Užsienio prekyba (su ne euro zonos valstybėmis), vertė ir apimtys (mėn.)	KN dviejų ženklų lygis, pagrindiniai ekonominiai rodikliai, geografinis sugrupavimas	t + 45 (suvestiniai rodikliai); t + 60 (išsami informacija, apimtys, vieneto vertės)	Didesnis operatyvumas (siektini PEER)

I priedas ECB reguliariai reikalingi euro zonos bendrosios ekonominės statistikos duomenys

Reikalaujamas rodiklis (periodiškumas)	Reikalaujamas išsamumo lygis	Reikalaujamas operatyvumas (ataskaitinis laikotarpis + x kalendorinių dienų)	Tobulinimo prioritetai
C. Valdžios sektoriaus nefinansinės sąskaitos			
Valdžios sektoriaus pajamos ir išlaidos (m)	ECB mėnesinio biuletenio euro zonos statistikos dalyje pateiktas sugrupavimas	t + 90	Daugiau teiktinų duomenų
Valdžios sektoriaus pajamos ir išlaidos (k)	Supaprastintas, bet nuoseklus sugrupavimas, palyginant su metiniais duomenimis	t + 90	Visiškas įgyvendinimas
Valdžios sektoriaus sąskaitos (k)	S13 sugrupavimas sektoriais, suderintai su ketvirtinėmis nacionalinėmis sąskaitomis (įskaitant kapitalo sąskaitas) (žr. B skyrių)	t + 90	Visiškas įgyvendinimas
Nacionalinės sąskaitos (m)	ESA 95, 8 lentelė S13 ir 11 lentelė (COFOG)	t + 180-240	Euro zonos suvestinių rodiklių prieinamumas
D. Darbo rinka			
Gyventojų užimtumas ir dirbantieji (mėn./k)	Pirmasis visos ekonomikos įvertinimas (mėn./k)	t + 45	Didesnis operatyvumas, paslaugų sektoriaus statistika, mėnesiniai duomenys
	Nacionalinės sąskaitos (k): mažiausiai A6	t + 60	
	Trumpalaikė statistika (mėn./k): NACE 1 red. skyriai	t + 30	
	Darbo jėgos tyrimas (mėn./k): Pagrindiniai rezultatai	t + 60	
	Darbo jėgos tyrimas (k/m): Išsamūs rezultatai	t + 90	
Nedarbas (mėn.)	Pagal sritį: mažiausiai A6 Pagal amžių: plačios amžiaus grupės Pagal trukmę: trumpalaikis, vidutinis, ilgalaikis	t + 30	Grupavimas nedarbo trukme
Papildomos nepakankamo užimtumo priemonės ir darbo atsargos (k)	Nepakankamas užimtumas pagal pagrindines veiklos sritis Darbo atsargos pagal amžių ir lytį ²⁾	t + 60	Suvestiniai nepakankamo užimtumo, atsižvelgiant į dirbtą laiką, duomenys
Papildomos nedarbo ir užimtumo srautų priemonės (mėn./k)	Nauji bedarbiai; naujai pasamdyti darbuotojai (terminuotas, laikinas, dirbantys ne visą darbo dieną, dirbantys visą darbo dieną) ²⁾	t + 45	Suvestiniai duomenys apie naujus bedarbius, naujai pasamdytus darbuotojus
Dirbtos valandos (mėn./k)	Nacionalinės sąskaitos (k): A6	t + 60	Euro zonos suvestinių rodiklių prieinamumas
	Trumpalaikė statistika (mėn.): NACE 1 red. skyriai	t + 45	
Laisvos darbo vietos (k)	Pagal sritį: mažiausiai A6	t + 45	Daugiau teiktinų duomenų ir geresnis euro zonos suvestinių rodiklių palyginamumas

1) Ir pastatų statyba ir inžineriniai statybos darbai.

2) Dažnu periodiškumu nereikalaujami išsamūs duomenys.

PAAIŠKINIMAS:

Lentelėje pateikiami dažniausiai naudojami makroekonominės kainų ir sąnaudų, realiosios ekonomikos, valdžios sektoriaus nefinansinių sąskaitų ir darbo rinkos statistikos duomenys. Joje nepateikiami specialieji tikslams, pvz., tyrimams, naudojami susiję statistikos duomenys.

II priedas ECB reguliariai reikalingi derybas dėl stojimo pradėjusių šalių bendrosios ekonominės statistikos duomenys

Rodiklis ir periodiškumas	Reikalaujamo išsamumo lygis	Reikalaujamas operatyvumas ¹⁾ (ataskaitinis laikotarpis + x kalendorinių dienų)
Vartotojų kainų indeksas (SVKI) (mėn.)	COICOP vieno skaitmens lygis plus papildomi vienerūšiai susumavimai	t + 35
Ekonomikos nacionalinės sąskaitos (k/m)	Pagrindiniai ekonomikos suvestiniai rodikliai (ESA 95 1 lentelė)	t + 90 (k) t + 360 (m)
Gyventojų užimtumas ir nedarbas (k)	Bendros ir pagrindinės grupės	t + 90 (Darbo jėgos tyrimai), t + 90 (Nacionalinės sąskaitos)
Pramonės produkcija ir gamintojų kainos (mėn.)	Iš viso ir pagrindinės gamybos grupės	t + 50-60
Užsienio prekyba (mėn.) ²⁾	Iš viso, prekyba su ES, euro zona, kita	t + 56
Verslo ir vartotojų nuomonės tyrimai (mėn./k)	Valdžios pasitikėjimo rodikliai ir pagrindiniai komponentai	t + 15
Valdžios sektoriaus pajamos ir išlaidos (m)	Pagrindinės kategorijos	t + 120

1) Nurodytas operatyvumas atitinka ES reglamentų reikalavimus (išskyrus nuomonių tyrimus).

2) Išsamią derybas dėl stojimo pradėjusių šalių užsienio prekybos informaciją taip pat galima gauti iš atitinkamos euro zonos, kaip duomenis teikiančios šalies, statistikos.

